

naša uprava, ki je vrgla vajeti v smeje roke gospostva željnih avtokratov, pride po poti nemoralnosti ob ves kredit ter oskrbi našemu šolstvu diadem vzvišenosti, morale, etike in nepristranosti!

A kaj pomaga dokazovanje, kjer vlada politiška strast in dela poklone uradna neodločnost in uslužnost! Moč gre pred pravico.

In to nemoralno načelo je vrglo tovariša Fabina z Jesenic tja gor v hribovito Svibno. Mlado in delavno življenje, ki je živelo šoli in izven nje čuvalo po svojih najboljših močeh in najblažjih namenih slovenske zemlje pod nakanami narodnih soračnikov, so vrgli v puščavo za kazen, ker je vredno plačila! Tje je umorna idealih! Kje jemlje tak mlad silo veselje do dela, če je kaznovan s tako silo zaradi malenkosti, ki so že pozabljene? Kje je skrb učne uprave, ki naj vnema in izpodbuja, a naj ne mori mladega življenja? Ako odpušta Bog, pa njegovi služabniki kruto preganjajo in delajo sramoto svojemu Gospodu! Moč gre pred pravico! . . .

Vse strele so to pot udarile na Jesenice! Perun z Dobrove! Še to naj izposlujeta zastopnika deželnega odbora, da dobita tovariša Salberger in Zicherl slovensko pisana ukora. Z domačo besedo se bo dalo lepše povedati, kaj sta zagrešila, nego bi se dalo to s strahovitimi periodami uradne nemščine: Gospod deželni predsednik Schwarz pa naj blagovoli odrediti, da se ne bodo v novem uradnem glasilu razglasili ukori, ker je to proti § 46. zakona z dne 29. aprila 1873., dež. zak. št. 22 (III. oddelek), ki določa, da se daje ukor (posvarilo — Verweis) vselej pismeno, ne določa pa, da se naj razglasi javno v časopisu!

K temu moram pripomniti troje:

1.) Kdorkoli je to razglasil v „Slovenec“, je kršil vedoma uradno tajnost.

2.) Javno razglasjanje ukorov je nemoralno in netaktno, ker hoče ponižati kaznovanega, ga izpostaviti javni obsodbi in mu škoditi na časti. To vpliva nanj deprimitujoče in ga napravlja apatijskega. Kvalifikacija je tajna, ukore pa razglasa!

3.) Tako razglasjanje je nasilen pritisk na ves stan in je nečastna grožnja, češ: Glejte, to vas čaka, če ne zatajite svojega prepričanja!

Gotovo se je že dogodilo, da je škof ukoril tega ali onega duhovnika. Ali ste že kdaj čitali v „Slovenec“ ali „Domoljubu“, kaj se je odigralo med škofijo in dotičnim župnikom? Ne! Ostalo je tajno, kakor je pravilno!

Tak je torej novi kurz v deželnem šolskem svetu kranjskem. Učiteljstvo je imelo prej vsaj zastopnika, ki ga je poklicala vlada v to korporacijo iz njegovih vrst. Sedaj ga nima več! Pravica, ki sedi ob portalu deželnovladne palače, je napravljena iz kamena, in še vedno je resnična beseda, da nimajo sre! Duhovščina — cerkev — ima v deželnem šolskem svetu tri duhovnike, mi nobenega svojih. To je delo učne uprave, ki bi naj branila svoje učiteljstvo, pa ga izigrava v prid eni politiški stranki. Moč gre pred pravico!

V jubilejskem letu hočejo imeti mir v deželi, tako pravijo. A kje so pogoji? Ali hočejo imeti mir, ki naj vzkipi iz naše krvi?

rad in pogostoma ter prav možato poročal. Pomagal je rad pri „Pedagoškem društvu“. Meni je bil v veliko podoro pri „Okrajni posojilnici“ in pri „Centralni posojilnici slovenski“. V družbi je bil vesel in prijazen ter ljubil prijetno družbo. Njegovo vedenje je bilo vedno dostojno in možato. Bil je vedno mož beseda. Kar je obljubil to je držal. Glede politiških nazorov je bil pristaš narodne napredne stranke, ker je ta prijateljica šolstva in učiteljstva. Svoje krščanske dolžnosti je pa tudi do pičice izpolnjeval.

Ker je postal stalen šele v Črnomlju in se je bil brez lastne krivde zakasnil s drugim izpitom, zato je štel definitivnih let le okoli 35 in rad bi bil še nekaj let služil in stanoval v novem šolskem poslopju — ali „dneva ne pove nobena pratka“.

K sreči je zapustil poleg vdove vse otroke preskrbljene: sin je adjunkt pri magistratu v Ljubljani, dve hčeri sta učiteljici in tretja je omožena s politiškim uradnikom.

Iv. Lapajne.

† Evgenija Padar.

Vesele božične praznike! Stisnila je roko v slovo; malo suho zakašljala, sedla na voz in

Takšnega miru ne bo! Nikdar ne moremo dopustiti, da bi živeli drugi na našo škodo. Drug poleg drugega, sicer ne! Toda kakšna je njihova volja, to je pokazal začetek jubilejskega leta v deželnem šolskem svetu kranjskem!

* * *

In sedaj še besedo vam, bratje! Težka, neusmiljena roka, oblečena v železno rokavico, se je stisnila nad nami. Padle so prve žrtve. Lahko bi imenoval vse tiste, ki se padejo, in vse tiste, ki bodo povisani. S temi poslednjimi bodo kmalu gotovi. Ti že poskakujete od veselja in ploskajo krivici, nemoralnosti. Sami so polni otrovane krvi, zato ne morejo drugače. Noč je njihov dan. Hrepene po plačilu, kakor bi bili podkupni. Naj dobe plačilo! Mi pa bratje, ako nimamo ničesar drugega, imamo čast in poštenje. To dvoje bomo branili! — zvesti v službi, zvesti mišljenju — četudi pademo vsi!

Žal mi je, bratje, da mi v teh težkih dneh ne morejo do živga! Za vas, ki ste poštene in značajni, bi prebil vse gorje in vse krivice, ki čakajo tega ali onega. Ako pride kdaj dan, da me lahko udari palica, urezana za vas, bom ponosno sprejel vsak udarec, ker vem, da je naša preteklost in sedanjost žalostna, a lepa naša bodočnost!

Engelbert Gangl.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca: K 50.002.33.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Praznik slov. štajerskega učiteljstva.

(Dalje.)

III. Občni zbor „Zveze“.

Ob 11. uri se je nabralo v veliki dvorani celjskega „Narodnega doma“ veliko število — do 200 — slovenskega štajerskega učiteljstva in več prijateljev našega stanu.

Med gosti smo videli c. kr. okr. šol. nadzornika Supanka (opravičili so se c. kr. okrajni glavarji celjski, mariborski, slovenjegraški, c. kr. šol. nadzorniki Dreflak, Seichel, Vodusek in Schmoranzler — zadnja dva sta prišla h koncertu. Kot opravičilo je veljal pogreb ptujskega c. kr. okr. glavarja), ravnatelja Schreinerja, profesorja Lavtarja, dr. Fr. Ilešiča, ravnatelja dr. Romiha, zastopnike „Zaveze“ predsednika L. Jelenca, upravnega odbornika tov. Dimnika in dež. poslanca tov. Gangla, dr. Kukovca itd.

Pri časnikaški mizi sta sedela uradnika „Domovine“ in „Narodnega lista“.

se odpeljala na božične počitnice k svoji materi vdovi v Škofjo Loko v trdni nadi, da se vrne čez 10 dni zopet na svoje mesto in z okrepljenimi močmi iznova nadaljuje svoj težavni posel učiteljice.

Božične počitnice so minile, a nje ni bilo. Zadnji dan je dospel list s kratko vsebino: „Zbolela sem, in zdravnik pravi, da moram ostati v postelji najmanj mesec dni, a pozneje pa že pridem, upam, da ta čas popolnoma okrevam.“ Minil je januar, potekel je februar, oglasili so se krilati pevci, in zbežal je mesec marec, a Grozdane le ni bilo. Pač pa so prihajala poročila, da je oddnedodne slabēja. In res, ni je bilo več! Prišle so velikonočne počitnice, a s temi je ugasnilo tudi nje mlado življenje.

Dne 15. aprila je umrla pri svoji materi, stara 29 let, za navadno učiteljsko boleznijo — sušico.

Rajna Grozdana Pader, tako se je zvala sama, je dovršila učiteljske študije v Gorici 1898 s prav lepim, skoraj odličnim uspehom. Službovala je ves čas, 9 in pol leta, vedno v Poljanah nad Škofjo Loko vobčo zadovoljnost občinstva in šolskih oblastev. Bila je jako na-

Občni zbor je otvoril predsednik tov. Koebe s tem-le pozdravom:

Slavni zbor! V vabilu k našim današnjim zborovanjem „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ smo rekli: Velikonočni ponedeljek bodi vstajenja dan za nas slov. štaj. učiteljstvo! Pokažimo, da se hočemo tesno stanovsko organizirati na znotraj in na zunaj, da hočemo braniti naše ljudsko šolstvo proti vsakemu nazadnjaštvu in v korist našega naroda. Z našim učiteljskim praznikom, ki pa pomenja za nas delo, smo združili še drug namen, da z našim koncertom zvečer v proslavo 60 letnega vladanja presvetlega cesarja izrazimo svoj dinastični čut.

Obiskovalci zborovanj naše „Zveze“ vedo, da nas radi počaste dobro nam znani in priznani šolniki ter zastopniki raznih naših organizacij in društev. Tudi danes imamo v svoji sredi g. ravnatelja c. kr. učiteljskega v Mariboru in predsednika „Slov. Šol. Matice“ Hen. Schreinerja, g. profesorja Lavtarja, g. predsednika „Slov. Matice“ in tajnika društva slov. profesorjev dr. Fr. Ilešiča, predsednika „Zaveze“ jugoslov. učit. društev tovariša L. Jelenca, dežel. poslanca in izbornega urednika „Učit. Tovarisa“ in „Zvončka“ tovariša Gangla, mestnega odbornika bele Ljubljane in predsednika „Ljubljanskega učit. društva“ ter neumornega blagajnika „Učit. konvikta“ tovariša Dimnika in ravnatelja mešč. šole v Krškem in župana dr. Romiha.

Pozdravljam Vas najiskrenejše! Živeli! (Burno ploskanje.)

Posebno veselje pa me navdaja, kadar vidim v naših zborovanjih navzoče neučitelje, kakor tudi danes. Teh niso privabila naša stanovska razmotrivanja, nje je gnal neodoljiv čut, da nam pionirjem ljudske prosvete izkažejo svoje simpatije, da javno dokažejo, da tudi oni žele napredek šolstva v korist našega naroda, da tudi oni žele boljše stanje učit. stanu.

Bodite mi srčno pozdravljeni! — (Ploskanje.)

Veselo znamenje za nas učiteljstvo je, da je tudi nam prijazno časnikaštvo danes zastopano. Iskreno pozdravljam gg. urednika „Domovine“ in „Narodnega lista“. Živeli! (Ploskanje.)

Začetkoma sem rekel, da je danes naš praznik, dan vstajenja. Naše vstajenje pa je le potem mogoče, ako se vse cenjene slov. učiteljice in učitelji zavedajo stanovske organizacije, zlasti v sedanjih burnih časih, ko se učiteljstvu izkuša na vse načine izpodkopavati zupanje in ugled. Kakor vidim, ste prihiteli iz vseh krajev zelene Štajerske na naša zborovanja v starodavno mesto Celje. S tem ste najsi-jajnejše pred narodom pokazali svojo stanovsko zavednost. Pozdravljam Vas, kličoč: „Na zdar!“, posebej pa še navzočega šolskega nadzornika g. Supaneka.

Slavni zbor! Letos praznujemo izreden dogodek, namreč 60 letnico vladanja presvetlega cesarja. Kako je napredovalo šolstvo v teku zadnjih 60 let, kako se je povzdignil učiteljski stan v tem času, o tem Vam bo danes poročal odličen govornik. Prepričani pa smo vsi, da se je to moglo zgoditi le potom šolskih postav in zakona o družtvih, katere smo prejeli od našega preljubljenega vladarja. Ako se ozremo v dolgo dobo 60 letnega vladanja, se

darjena, vneta učiteljica, bolj šibkega telesnega zdravja. Po mišljenju je bila vsekdar naprednega in odločnega narodnega duha. Pri šolski mladini je uživala občo ljubezen, zakaj vedla se je napram tej ko ljubeča mati.

Dne 17. aprila smo je spremili k zadnjemu počitku v Škofjo Loko. Bil je sicer lep, solčen dan, a žalosten za nas spremljevalce. Pri izprevodu je bila zastopana domača občina po gospodu županu Grošlju in po več vaščanih iz Poljan. Zbralo se nas je tudi 10 učiteljev in le 2 zavedni učiteljici, četudi je bil za pogreb jako ugoden čas in zveza najboljša z Ljubljano.

Naj veljajo te vrstice nji v blag spomin!

—r—

† Boštjan Sirk.

Velikonočni torek smo položili v Slivnici, hribovski vasi šmarijskega okraja, k zadnjemu počitku upokojenega nadučitelja tov. Boštjana Sirk.

Mož je bil star 66 let, a občutil je tudi pezo in težkoče našega stanu, in ko bi teh ne bilo, bi dočkal zmeraj še lahko dokaj let.

moramo čuditi, v koliko so se v tem času izpremenile socialne, gospodarske, kulturne in politične razmere med avstrijskimi narodi. Poleg teže ogromnih vladarskih dolžnosti pa je moral presvetli cesar prenašati tudi bridke udarce neusmiljenj usode. A vkljub temu nam je vzor neumorne delavnosti in požrtvovalnosti v blagor drugim, v korist svojih podložnikov. Ko praznujemo ta redki jubilej, sem prepričan, da vsi želimo, naj Bog ohrani našega vladarja do skrajnih mej človeškega življenja. Pozivam Vas, da vzkliknete z menoj presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. trikratni: Živio! (Glasni živio-klici.)

Nato imenuje za reditelja tov. Žagarja in Kranjca ter predlaga, da se odpošlje vdanostna brzojavka na kabinetno pisarno cesarjevo. Predlog se sprejme.

Ravnatelj mariborskega učiteljskega gosp. S e h r e i n e r še zahvaljuje za pozdrav posebej kot predsednik „Slov. Šolske Matice“, katere cilji se sicer ne strinjajo z „Zveznimi“, vendar pa ujemajo. Dočim ima „Zveza“ nalogo pospeševati stanovske smotre učiteljstva, skrbi „Slov. Šolska Matica“ za pospeševanje in podporo duševnega napredka v učiteljskih vrstah. „Slov. Šolska Matica“ se lepo razvija, letopisi izkazujejo od leta do leta naraščanje društvenikov. Zahvaljuje se učiteljstvu za gmotno in duševno podporo „Slov. Šol. Matice“. Ako „Slov. Šol. Matica“ danes še ne zadostuje vsem zahtevam, je vzrok to, da je treba povsod ledino orati. Prepričan je, da je duševni napredek slov. učiteljstva tesno združen s stanovskim. Ker je pa danes slovenski učitelj na svojem mestu ter zvesto izpolnjuje svoje dolžnosti, mu tudi priznanje od drugih strani ne izostane. V današnjih težkih časih nam je pričakovati boljše bodočnosti naroda edinole od ljudske šole. Kdor tedaj dela za ljudsko šolo, dela v eminentnem smislu za narod in mu zagotavlja boljše bodočnost. (Živahno pritrdjevanje.)

Predsednik „Zaveze“ jugoslov. avstr. učiteljskih društev tov. L. Jelenec iz Ljubljane izvaja, da v teku zadnjih 38 let noben stan ni toliko napredoval kakor učiteljski stan. Ne bo primerjal obče naobrazbe ne delovanja v šoli in zunaj šole, reče samo, da je napredek jako velik. Učiteljstvo je spoznalo moč organizacije in se je začelo združevati ter v družtvih delovati. In ravno v tem oziru je prednjačilo štajersko učiteljstvo, ki je začelo slov. učiteljsko organizacijo. Nastala so okrajna učit. društva, osnovala se je „Zaveza“, ki ima baš letos 20. glavno skupščino v Gorici. Vendar se štajersko učiteljstvo še ni zadovoljilo, vztrajalo je na pričetem potu in si osnovalo pred nekaterimi leti „Zvezo“, katere občni zbor kot predsednik „Zaveze“ presrčno pozdravlja. „Zveza“ naj raste, cvete in se krepko razvija. (Živio-klici.)

Urednik „Učit. Tov.“ in dež. poslanec idrijskega mesta, tov. Engelbert Gangl se zahvaljuje za pozdrav, ki se mu je izrekel kot deželnemu poslancu, izvoljenem kolikor-toliko na učiteljskem programu. Poslanci imajo samo sedanjost, a učiteljstvo ima bodočnost. Nemški pesnik Grillparzer je izrekel nekdanj Radeckemu krilate besede: V tvojem taboru je Avstrija! Mnenje nas vseh pa je, da je bo-

Dalje v prilogi.

Rojen leta 1842. pri sv. Barbari poleg Vurberga je služboval v stari eri na različnih krajih slov. Štajerja, kakor pri sv. Rupertu v Slov. Goricah, v Kapelah pri Radgoni, v Hajdini pri Ptuj, pri Sv. Tomažu itd. V Dolu je postal definitivni ter se tam poročil z žuljočo vdovo, ki je 35 let delila z njim žalostin veselje zemeljskega življenja. Ko je nekaj časa služboval v sv. Vidu pri Planini, je bil imenovan za šol. vodjo slivniške šole.

Tukaj je z izredno marljivostjo deloval 16 let. Bil je znan kot marljiv učitelj, kar pričajo pohvalna pisma od l. 1876. do l. 1885. in vzoren vzdrževalec discipline in reda na šoli. Dokaz njegovega delovanja je od njega poučen in vzgojen rod.

Pred 17 leti je začel bolehati v grlu, ter so mu zdravniki svetovali, naj pusti šolo in orgle, sicer je nevarnost sigurna. Uklonil se je temu, akoravno še krepak, tudi zaradi takratnih neprijaznih mu razmer ter užival zasluženi pokoj celih 17 let, dokler mu ni letos neizprosna smrt pretrgala nit življenja.

Bodi mu zemljica lahka!